

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน วิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ใช้สำหรับการบริหารงานวิชาการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการด้วยหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๒๖ คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง ผสมผสานวิธี (Mixed Reseach) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเอง รวมทั้งแบบสัมภาษณ์ เชิงลึก (Interview From) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน ๓ ท่าน ครูผู้สอนจำนวน ๓ ท่าน และพนักงานราชการ ๓ ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการ เปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และสรุป ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งแบบ สังเคราะห์และวิเคราะห์ไปด้วยกัน แล้วนำเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ โดยอาศัยข้อคิดเห็นจากผู้ถูกสัมภาษณ์

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ในการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัด กำแพงเพชร โดยจะสรุปตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑. ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๑๖ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีกลุ่มอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐๐ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒๐ เป็นครูผู้สอน จำนวน ๑๔๑ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔๐ มีอายุการ ปฏิบัติงาน ๙ ปีขึ้นไป ๑๒๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๐

๕.๑.๒. ความคิดเห็นของบุคลากร ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อ พิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

พบว่า ความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ ปรากฏอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ข้อของหลักความรับผิดชอบ พบว่าผู้บริหาร

ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๖) ความคิดเห็นของบุคลากร ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า

พบว่า ความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ข้อของหลักความคุ้มค่า พบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๗) ความคิดเห็นของบุคลากร ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม

พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละ ด้าน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษามี ความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๕.๑.๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) เพศ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ โดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($t = 0.007$, $Sig = 0.000$) ซึ่งต้องยอมรับสมมติฐาน นั่นคือบุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

๒) อายุ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุที่แตกต่าง มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งต้องยอมรับสมมติฐาน นั่นคือบุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

๓) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่าง มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของ

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งต้องปฏิเสธสมมติฐาน นั่นคือบุคลากรที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน

๔) ประสพการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสพการณ์การทำงานที่แตก ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐ ๑ จึงต้องยอมรับสมมติฐาน นั่นคือบุคลากรที่มีประสพการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๕) ตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีตำแหน่ง แตก ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐ ๑ จึงต้องยอมรับสมมติฐาน นั่นคือบุคลากรที่มีตำแหน่ง แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๕.๑.๔. ผลการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร นั้น ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้กำหนดหน้าที่การงานด้านต่างๆ ให้ตรงกับหน้าที่ที่ทำอยู่ ผู้บริหารนำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในการบริหารงาน มีการวางแผนด้วยการประชุมร่วมกันและได้ข้อตกลงร่วมกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ดึงดูดโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและสนับสนุนการทำงานให้มีคุณธรรมจนเป็นนิสัย ต้องมีการวางระเบียบชี้แจงระบบการทำงานและตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในทุกโครงการ มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน วางแผนการปฏิบัติงานรวมถึงการวัดผลการทำงานร่วมแก้ปัญหาาร่วมกันไม่ทอดทิ้งจนกว่างานจะประสบความสำเร็จ และปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์อย่างเต็มความสามารถ เน้นความประหยัดและคุ้มค่าของงบประมาณ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงมาเป็นแนวทางในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของบุคลากรใน ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

จากการศึกษาเกี่ยวกับ ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = ๔.๑๒$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อพิจารณาเป็นขั้นสามารถที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

หลักนิติธรรม จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **ถวิล อรัญเวศ** กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถนำหลักธรรมาภิบาล คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความผิตชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทั้ง ๔ งาน คืองานวิชาการ งานแผนงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปหลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของ ตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรมรวมทั้งมีความรัดกุมและ รวดเร็วด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนทร อ่อนวัง** ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต ๑ พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนบ้านนาป่าคาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิษฐ์ เขต ๑ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า ทุกหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับสถานศึกษาควรจัด แสดงผลงานการดำเนินการของโรงเรียนให้ชุมชนทราบทุกปี ควรให้ชุมชนมีส่วนรับทราบการ ดำเนินการภายในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากกว่านี้ปัจจุบันมีการรับฟัง ข้อเสนอแนะจากชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และการบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ควรให้ชุมชน มีส่วนร่วมเพื่อการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

หลักคุณธรรม จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการ

บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์** เห็นว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติตาม หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุจิตรา บุญยรัตนพันธุ์** ศึกษาเกี่ยวกับรายงานการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านชายธูป อำเภอลำปาง สงัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาญจนบุรี เขต ๒ พบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน บ้านชายธูป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง ๖ หลัก ตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม

หลักความโปร่งใส จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **เจือจันทร์ จงสถิตอยู่** ได้กล่าวว่าผู้บริหารนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการขับเคลื่อนองค์กร การใช้ หลักธรรมาภิบาลในการบริหารนั้น ได้กล่าวไว้ในกานำธรรม รัฐมาปฏิบัติ ผู้บริหารควรบริหารจัดการด้วยเป็นธรรม ให้ความยุติธรรมกับทีมงาน การตัดสินใจก็ ควรให้ทีมงานมีส่วนร่วม ซึ่งให้ทุกคนเข้าใจถึงบทบาทและปัญหาที่แท้จริงในการปฏิบัติงานเพื่อการ บริหารจัดการที่ดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์** ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ ๑๓ พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ ๑๓ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก

หลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์** กล่าวว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดย (United Nations Development Programme)การมีส่วนร่วมของประชาชน(Public Participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านสถาบันต่างๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมลักษณ์ ภูคาแสน** สรุปผลการวิจัยว่า แนวการจัดการศึกษาต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการณรงค์ การรับนักเรียนใกล้บ้าน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน การรณรงค์กิจกรรมดนตรี กีฬา การแนะแนว การศึกษาต่อ การส่งเสริมคุณลักษณะความประพฤตินักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดงานประจำปี และงานประเพณีต่างๆให้มากกองการมัธยมศึกษา , กระทรวงศึกษาธิการ. ได้ทำการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษา ต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมมาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ประชาชนโดยตรงในทุกๆ ด้าน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ จะเป็นผลดีในแง่การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนที่แท้จริง

หลักความรับผิดชอบ จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลพบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลพบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **ถวิล อรัญเวศ** กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถนำหลักธรรมาภิบาล คือหลักความรับผิดชอบ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทั้ง ๔ งาน คืองานวิชาการ งานแผนงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักความรับผิดชอบหมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล “หลักความรับผิดชอบ” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การเอาใจใส่ ต่อผู้เรียนที่ตนเองรับผิดชอบสอน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตัวเอง เป็นต้น งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบดุล และการส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา เป็นต้น งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ได้ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้ทำตามความรู้ความสามารถความถนัดและประสบการณ์ ในการทำงาน ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ เข้ามามีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เป็นหุ้นส่วนของปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดให้ครูบุคลากรรับผิดชอบเป็นที่ปรึกษา คຸ່ມหมູ່บ้านจัดให้ครู บุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ราชการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

หลักความคุ้มค่า จากการศึกษา พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลพบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลพบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสอดคล้องกับ **ถวิล อรัญเวศ** กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถนำหลักธรรมาภิบาล คือหลักความ

คัมค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทั้ง ๔ งาน คืองานวิชาการ งานแผนงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปการบริหารตามหลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หลักความ คัมค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและ รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้สมบูรณ์ยั่งยืน งานวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการสอนโดยใช้สื่อ ประกอบการสอนเพื่อจะให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียน ได้เรียน จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกให้ เกิดประโยชน์ ‘สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ ‘ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ‘เพื่อให้ คัมกับงบประมาณที่ใด ‘ลงทุนไป งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่ และรายการใดมี การประหยัดงบประมาณ หรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้ ‘กับบุคลากร ได้ ‘ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้ ‘บุคลากรได้ ‘ช่วยกันประหยัดพลังงาน ไม่ ‘ว่าจะเป็นการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า ประหยัดวัสดุ เป็นต้น งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้ เกี่ยวข้องได้ทำงานธุรการชั้นอย่างสม่ำเสมอ ‘ช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่และ ‘ช่วยกันรักษา ความปลอดภัยในทรัพย์ ‘สินราชการ และการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ ‘ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาก็เพื่อ เป้าหมายสำคัญคือการบรรลุผลผลิตของสถานศึกษา คือนักเรียนเป็นคนดี เป็นคน เก่งและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขดังแผนภูมิการบริหารสถานศึกษาที่เป ‘นนิติบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันพระปกเกล้า ได้มีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผล การ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี (The Development of Indicator for Measuring Good Governance) ซึ่งมาจากแนวคิดว่าการบริหารจัดการที่ดีมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการได้แก่ เป็นการทำงาน อย่างมีหลักการ มีหลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ การประหยัด การใช้ ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการแข่งขัน

๕.๒.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการเปรียบเทียบ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๕ ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน ออกไป เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๑) เพศ แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่ง ต้องยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๒) อายุ แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวม
แตกต่างกัน ซึ่งต้องยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อจำแนก
ตามอายุ นั่นคือบุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการ
บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
แตกต่างกัน

๓) ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลใน
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง ต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีการศึกษาแตกต่างกัน
มีความคิดเห็น ต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย
ของ **นภดล สรณักรินทร์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหาร
ส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน
องค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมเชิงบวกเมื่อ
เปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ที่ทัศนะต่อการนำหลัก
ธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่
แตกต่างกัน

๔) ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การใช้หลัก
ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี
จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน เนื่องจาก การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ทำงานนั้น จึงต้องยอมรับสมมติฐาน นั่นคือ
บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการ
บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์** ทำการศึกษาเรื่อง การบริหาร
ตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพรรณบุรี พบว่าสภาพการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม
ความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก

๕) ตำแหน่ง แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการ
บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
แตกต่างกัน เนื่องจาก การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา จำแนกตามตำแหน่งนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา มีความ

คิดเห็นต่อ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การบริหารสถานศึกษา โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร
จะต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ในสถานศึกษาอย่า
เคร่งครัด เป็นแบบอย่างให้กับครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา

๒. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การ
ดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

๓. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้ชุมชนหรือบุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา
กิจกรรมการเรียนการสอนเข้ามามีบทบาทในสถานศึกษามากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษาเขต
๒ ของจังหวัดกำแพงเพชรทั้งหมดเพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักธรรมาภิบาลมีความเหมือน หรือ
ความแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

๒. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อ
เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

๓. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการ
บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน